

quick scan flora en fauna

Lomanlaan 55 te Utrecht

LBP|SIGHT

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

22 september 2016

projectnummer: 16053

ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus

quick scan flora en fauna

Lomanlaan 55 te Utrecht

In opdracht van:

LBP|SIGHT

Contactpersoon:

mevrouw M.I. Huizer MSc.

22 september 2016

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt

't Grieth 10

6924 BJ Loo (Gld)

T 0316-849390

M 06-12971680

E haico@ecoquickscan.nl

I www.ecoquickscan.nl

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Quick scan flora en fauna Lomanlaan 55 te Utrecht.

ECOquickscan, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Loo, 2016.

ecologisch adviesbureau ECOquickscan is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGROPEN	2
2	WETTELIJK KADER	3
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	3
2.2	SOORTBESCHERMING	3
3	TOETSING	5
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
3.2	BESCHERMDE GEBIEDEN	5
3.3	VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN	6
4	CONCLUSIE	13
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	13
4.2	SOORTENBESCHERMING	13
4.3	CONSEQUENTIES	14
4.4	AANBEVELINGEN	15

BIJLAGE

1	LITERATUURLIJST
---	-----------------

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Lomanlaan 55 te Utrecht (gemeente Utrecht, provincie Utrecht) is de sloop van een voormalig kantoorpand voorzien. Op dezelfde locatie wordt een wooncomplex gerealiseerd bestaande uit twee woontorens. Aan ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is gevraagd te beoordelen of deze activiteit effect heeft op de flora en fauna op en rond de locatie. De voorliggende rapportage beschrijft de effecten op de aanwezige flora en fauna en geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze locatie.

ligging (rood omlijnd) en indrukken van het plangebied; zicht op het kantoorpand vanaf de Lomanlaan (linksonder) en de achterzijde van het pand langs de waterloop Transwijk (rechtsonder)

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek worden uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Er zal bij deze activiteit rekening moeten worden gehouden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de te verwachten effecten op deze

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGEPEN

Het plangebied ligt midden in de bebouwde kom van Utrecht in de buurt Transwijk. Het plangebied wordt grofweg begrensd door een woonzorgcentrum aan de noordkant, de Lomanlaan aan de oostkant, een kantoorpand aan de zuidkant en waterloop Transwijk aan de westkant. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit bebouwing (in de vorm van eengezinswoningen, appartementencomplexen, kantoor- en winkelpanden), infrastructuur en openbaar groen. Ten zuiden en ten westen van het plangebied ligt Park Transwijk; dit is een ruim opgezet park waar veel concerten en evenementen worden georganiseerd. Het park en het plangebied worden van elkaar gescheiden door een circa 30 meter brede watergang. Buiten het park zijn er weinig oudere groenstructuren aanwezig rondom het plangebied.

Het plangebied zelf is grotendeels bebouwd en verhard. De bebouwing bestaat uit een kantoorpand van circa 10 verdiepingen met een plat dak en twee kleine open schuurtjes/overkappingen. De twee zijvleugels staan op betonnen palen, waardoor hieronder ruimte is voor een fietsenstalling en parkeerplaatsen. Rondom de bebouwing en de parkeerplaatsen zijn groenperken aanwezig met hoofdzakelijk gecultiveerde soorten. Tussen de waterloop en het plangebied ligt een met ruige grasvegetatie begroeid talud. Op de parkeerplaats aan de noordzijde van het pand en in de voortuin bij de entree van het pand staan enkele solitaire bomen.

Transwijk kampt met leegstand van kantoren, derhalve worden leegstaande en leegkomende kantoorpanden getransformeerd naar woonbebouwing. Het casco van het kantoorpand aan de Lomanlaan 55 is niet geschikt voor transformatie naar een woongebouw. Men is voornemens om het huidige kantoorpand te slopen en op dezelfde locatie twee nieuwe woongebouwen te realiseren, zoals beschreven/afgebeeld (zie onderstaand) in het voorlopig ontwerp (Re•Shape Properties, 2016).

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen.

Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitatten en de habitatten van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (Natuurnetwerk Nederland). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als Ecologische Hoofdstructuur niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
De soorten uit deze categorie zijn in de Flora- en faunawet ingedeeld in twee groepen; de zogenaamde 'Bijlage 1-soorten' (uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten') en 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn'. Het belangrijkste verschil is dat voor de 'Bijlage 1-soorten' een ontheffing te verkrijgen is in het kader van een ruimtelijke ingreep.
Voor 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn' geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, worden uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Vervolgens zijn voor alle (mogelijke) aanwezige beschermde soorten de effecten en eventuele gevolgen voor de beoogde ingreep beschreven.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), de Atlas van amfibieën en reptielen van Utrecht (De Wild *et al.*, 2016) en op websites gepubliceerde verspreidingsgegevens van bijvoorbeeld Particulieren Gegevensbeherende Organisaties (RAVON, Zoogdierverseniging, etc.). Deze bronnen vermelden betrouwbare soortgegevens op basis van uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft.

Op 24 augustus 2016 heeft er een veldverkenning plaatsgevonden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het plangebied en haar omgeving voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

Het plangebied te Utrecht ligt middenin de bebouwde kom. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' ligt op circa 7,5 kilometer afstand ten noorden van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 12 kilometer afstand van het plangebied. Ook ligt het plangebied niet in of direct nabij de Ecologische Hoofdstructuur/Natuurnetwerk Nederland. Het dichtstbijzijnde EHS/NNN-gebied ligt op ruim 2,5 kilometer afstand van het plangebied en bestaan uit de Kromme Rijn. De beoogde plannen hebben betrekking op een relatief kleine oppervlakte, gelegen midden in de bebouwde kom van Utrecht omgeven door bebouwing en infrastructuur. Gezien de afstand, het stedelijke en intensief gebruikte karakter en het feit dat het plangebied grotendeels is bebouwd en verhard, en geen enkele relatie heeft met gebieden die zijn aangewezen in het kader van Natura 2000 en/of EHS/NNN, zijn negatieve effecten op beschermde gebieden uit te sluiten. Door slopen van het kantoorpand en de nieuwbouw van een wooncomplex midden in de bebouwde kom is er, vergeleken met de Ausgangssituatie, geen grote toename in verkeersintensiteit of andere activiteiten te verwachten. Gebiedsbescherming is niet aan de orde.

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten

Het plangebied is grotendeels bebouwd en verhard. Rondom de bebouwing en de parkeervakken liggen diverse heestervakken met hoofdzakelijk gecultiveerde soorten als dwergmispel (*Cotoneaster spec.*), kornoelje (*Cornus spec.*), laurierkers (*Prunus spec.*), en mahonie (*Mahonia aquifolium*). Op en rondom de parkeerplaats aan de noordkant van het plangebied en in voortuin rondom de entree staan boomsoorten als gewone es (*Fraxinus excelsior*), plataan (*Platanus spec.*) en zomereik (*Quercus robur*). De dijk ten westen van het plangebied is begroeid met een ruige grasvegetatie met algemene soorten als gewone brandnetel (*Urtica dioica*), smalle weegbree (*Plantago lanceolata*), reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*) en zevenblad (*Aegopodium podagraria*). Andere soorten die verspreid over het plangebied zijn aangetroffen zijn Canadese fijnstraal (*Conyza canadensis*), heermoes (*Equisetum arvense*), hondsdrif (*Glechoma hederacea*) en klimop (*Hedera helix*). Direct ten noorden van het middendeel van het kantoorpand is een vak met kleine maagdenpalm (*Vinca minor*) (tabel 1 Flora- en faunawet) aanwezig. Dit betreft zeer waarschijnlijk een aangeplante (gecultiveerde) soort. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft. Bovendien geldt voor deze soort, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet valt, een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van groeiplaatsen.

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van tongvaren (*Asplenium scolopendrium*), veldsalie (*Salvia pratensis*) en wilde marjolein (*Origanum vulgare*) (Brekelmans *et al.*, 2010). Het plangebied bestaat uit een intensief onderhouden, voedselrijk en door mensen sterk beïnvloed milieu. Van een stabiel ecosysteem is als zodanig geen sprake en bijzondere groeiplaatsen, zoals natuurvriendelijke oevers of schrale bermen, zijn niet aanwezig. Ook zijn op de muren van het te slopen pand geen (beschermde) muurplanten aangetroffen. Strikt beschermde vaatplanten binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten.

grondgebonden zoogdieren

In en in de directe omgeving van het plangebied kunnen verschillende algemeen voorkomende beschermde zoogdiersoorten voorkomen, zoals egel (*Erinaceus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), mol (*Talpa europaea*), kleine marterachtigen en verschillende algemeen voorkomende soorten muizen en spitsmuizen (Broekhuizen *et al.*, 1992; Wansink, 2012). Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Van de strikt beschermde zoogdiersoorten is uit de ruime omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van boommarter (*Martes martes*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en steenmarter (*Martes foina*) (Broekhuizen *et al.*, 1992; Brekelmans *et al.*, 2010; Wansink, 2012; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren).

Van eekhoorn zijn waarnemingen bekend uit diverse stadsparken in Utrecht; ook van boommarter zijn diverse waarnemingen bekend uit de omgeving van Utrecht. Aangezien er geen bomen met eekhoornnesten of (grote) holtes zijn aangetroffen in en rondom het plangebied kan de aanwezigheid van deze soorten worden uitgesloten. De bomen in het plangebied vormen ook niet een dermate groot aaneengesloten element dat het een belangrijke verbinding of onderdeel van het leefgebied zal zijn. De bebouwing binnen het plangebied heeft geen grotere openingen of kapotte ramen, waardoor het niet toegankelijk is voor de overwegend gebouwbewonende steenmarter. Ook zijn er in de schuurtjes geen latrines of andere sporen gevonden, die duiden op de aanwezigheid van deze soort.

In of in de directe omgeving van het plangebied middenin de bebouwde kom wordt de aanwezigheid van strikt beschermde zoogdiersoorten uitgesloten. Het plangebied is grotendeels bebouwd en verhard, intensief onderhouden en bomen met (grote) holtes en structureelrijke natuurvriendelijke oevers ontbreken.

vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens *et al.*, 1997; Brekelmans *et al.* 2010; Wansink, 2012; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren) komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor, zoals franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus nocyula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Vleermuizen zijn aan de hand van hun voorkeur voor verblijfplaatsen globaal onder te verdelen in twee groepen, gebouw- en boombewonende soorten. Ook zijn er soorten die beiden gebruiken als verblijfplaats. Daarnaast maken verschillende vleermuizen onderscheid tussen zomer- en winterverblijven. De gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en tweekleurige vleermuis zijn het gehele jaar overwegend gebouwbewonende soorten. Gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis maakt zowel gebruik van gebouwen als van bomen. Franjestaart, rosse vleermuis en watervleermuis zijn overwegend boombewonend. In de winter zitten deze boombewonende soorten graag in ondergrondse ruimten zoals: mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken, ijskelders en (kasteel)kelders (met uitzondering van de ruige dwergvleermuis).

foerageergebied en vliegroute

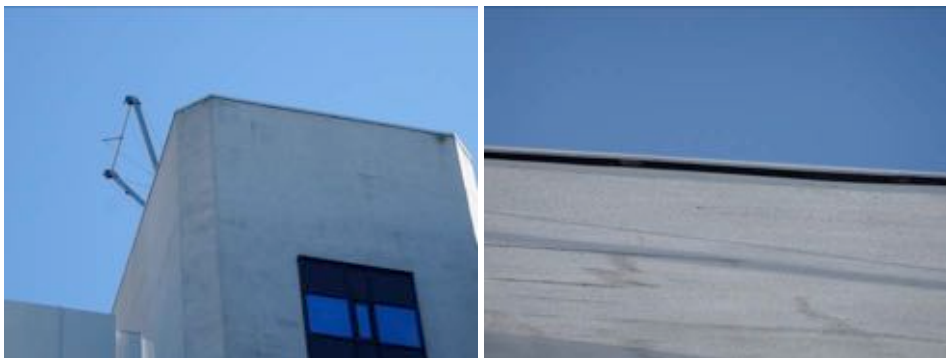
Het plangebied is, op basis van het aanwezige groen, slechts van marginale betekenis als foerageergebied voor vleermuizen. Alleen in de tuin bij de entree van het kantoorpand en rondom de bomen op de parkeerplaats is geschikt foerageergebied aanwezig voor een algemene soort als gewone dwergvleermuis. Rondom het plangebied, zoals de waterloop Transwijk met de omliggende begroeiing en het aangrenzende park direct ten westen van het plangebied, is voor diverse soorten vleermuizen wel geschikt foerageergebied aanwezig. Door de ontwikkeling van het plangebied gaat geen essentieel foerageergebied verloren. Ook vormt de begroeiing binnen het plangebied geen doorgaande structuur die kan functioneren als vliegroute. Effecten op (essentieel) foerageergebied en vliegroutes door de ontwikkeling van het plangebied zijn dan ook uit te sluiten.

verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek zijn de bomen binnen het plangebied onderzocht op holtes. De bomen zijn over het algemeen beperkt van omvang, goed onderhouden en gesnoeid, en bevatten geen (voor vleermuizen geschikte) holtes.

Het grootste deel van het te slopen kantoorpand is opgetrokken uit metaal en glas. Dergelijke bebouwing is ongeschikt voor vleermuizen, door het ontbreken van een toegankelijke spouw of andere geschikte openingen in de muur of onder de dakrand. De dakranden van deze delen zijn strak aangesloten of voorzien van gladde materialen. Daarnaast is het microklimaat door de gebruikte materialen ongeschikt (wordt snel te warm en/of te koud).

Het middendeel van het kantoorpand is opgetrokken uit stenig materiaal. Er zijn geen open stootvoegen of andere openingen in de muur aanwezig, maar vanwege de mogelijke ruimte onder de dakrand is dit gedeelte potentieel geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen maken namelijk gebruik van spleten in gevels, spouwmuren, achter daklijsten, etc. Met name de gewone dwergvleermuis heeft slechts een smalle spleet nodig om zich toegang tot het gebouw te verschaffen. Het slopen van het gebouw kan een negatief effect hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

het middendeel van het te slopen kantoorpand is opgetrokken uit stenig materiaal; onder de dakrand van dit gedeelte is mogelijk ruimte aanwezig die gebouwbewonende vleermuizen toegang kunnen verschaffen tot het pand (bijvoorbeeld een ruimte onder het platte dak)

vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals ekster (*Pica pica*), houtduif (*Columba palumbus*), huismus (*Passer domesticus*), kauw (*Corvus monedula*), koolmees (*Parus major*), meerkoet (*Fulica atra*) en merel (*Turdus merula*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen). De meeste soorten broeden in de periode van half maart tot half juli, echter buiten deze periode kunnen ook broedende vogels worden aangetroffen. Deze zijn, onverminderd de periode wanneer het broedgeval is, beschermd.

jaarrond beschermde vogels

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd (LNV, 2009). Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*));
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek (*Corvus frugilegus*), gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus (*Passer domesticus*));
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), kerkuil (*Tyto alba*), oehoe (*Bubo bubo*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*));
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*), havik (*Accipiter gentilis*), sperwer (*Accipiter nisus*), wespendif (*Pernis apivorus*), zwarte wouw (*Milvus migrans*) en ransuil (*Asio otus*)).

Verschillende soorten roofvogels, zoals sperwer, kunnen broeden in bomen en bosjes in de bebouwde kom. Broedplaatsen van deze soorten kunnen gezien de afwezigheid van horsten (nesten) in bomen worden uitgesloten. Ook is het plangebied niet van essentieel belang als foerageer- of rustgebied voor deze soorten.

Uit de bebouwde kom van Utrecht is verder het voorkomen bekend van ransuil (Brekelmans *et al.*, 2010; www.sovon.nl/vogelatlas). Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten, roestende individuen of sporen (kalksporen en braakballen) gevonden van deze soort. Het plangebied en de directe omgeving is vanwege het intensieve karakter midden in de bebouwde kom ook ongeschikt als foerageergebied voor deze soort. Vaste rust- en verblijfplaatsen van ransuil binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten.

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd die op dergelijk locaties binnen de bebouwde kom voor kunnen komen zijn de gebouwbewonende gierzwaluw en huismus. Het kantoorpand bestaat grotendeels uit glas en metaal en is ongeschikt voor deze soorten. Ook het stenige middendeel is door de aanwezigheid van een goed gesloten plat dak zonder dakpannen en het ontbreken van grotere openingen in de dakrand en de muren ongeschikt voor deze soorten. De aanwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van deze soorten wordt daarom niet verwacht.

niet jaarrond beschermde vogels

Naast de voorstaande vier categorieën is er nog een vijfde categorie (beschermde) vogels. Deze vogels beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze vogels (en hun broedplaatsen) zijn in principe buiten het broedseizoen niet beschermd. Alleen als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen zijn deze soorten wel jaarrond beschermd.

De bomen in en rondom het plangebied zijn geschikte broedlocaties voor vogels uit de vijfde categorie, zoals bijvoorbeeld ekster (*Pica pica*). Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

amfibieën

Het habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struvelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand). De aan het plangebied grenzende waterloop vormt geschikt voortplantingswater voor diverse algemene soorten amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), middelste groene kikker (*Rana esculenta*), gewone pad (*Bufo bufo*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Binnen het plangebied zijn voor deze algemene soorten tevens overwinteringsmogelijkheden aanwezig. Verblijfplaatsen van algemeen voorkomende beschermde soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet mogen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast bij ruimtelijke ingrepen.

Uit de bebouwde kom van Utrecht en de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van alpenwatersalamander (*Ichtyosaura alpestris*) en vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) (De Wild *et al.*, 2016). Aangezien beide soorten hier van nature niet voor en in het verleden zijn uitgezet, zijn deze niet beschermd in de Flora- en faunawet. Op grotere afstand van het plangebied zijn waarnemingen bekend van rugstreeppad (*Bufo calamita*). Rugstreeppad is een soort die met name voorkomt in dynamische milieus en in staat is om gebieden snel te koloniseren. Het voortplantingswater van deze soort bestaat over het algemeen uit ondiepe snel opwarmende geïsoleerde watertjes, zoals tijdelijke plasjes bij bouwwerkzaamheden, maar ook in ondiepe net geschoonde sloten kan voortplanting plaatsvinden van deze soort. De waterloop direct ten westen van het plangebied is te diep en bevat waarschijnlijk (grote) vissen, waarmee het ongeschikt is om als voortplantingswater te fungeren voor rugstreeppad. Daarnaast ontbreekt geschikt landhabitat in de vorm van losse vergraafbare grond in en in de directe omgeving van het plangebied.

reptielen

Van ringslang zijn waarnemingen bekend uit het noordelijke en oostelijke gedeelte van de gemeente. Van de overige soorten reptielen zijn geen waarnemingen bekend uit de bebouwde kom van Utrecht (Van Delft & Schuitema, 2005; Creemers & Van Delft, 2009; Brekelmans *et al.*, 2010; De Wild *et al.*, 2016). Het plangebied, gelegen midden in de bebouwde kom, bestaat uit een gecultiveerd en sterk door mensen beïnvloed milieu. Reptielen stellen strikte eisen aan de omgeving. De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Dergelijke situaties zijn niet aanwezig in of in de directe omgeving van het plangebied. Op basis van het (ontbreken van) verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen wordt het voorkomen van strikt beschermde reptielensoorten in of direct aansluitend aan het plangebied uitgesloten.

vissen

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van de strikt beschermde vissoorten bittervoorn (*Rhodeus amarus*), grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*), kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en rivierdonderpad (*Cottus perifretum*) (www.vissenatlas.nl). Tijdens onderzoek in 2010 (Brekelmans *et al.*, 2010) is in de watergang ten westen van het plangebied bittervoorn waargenomen. Omdat de werkzaamheden uitsluitend betrekking hebben op het slopen van een kantoorpand gevolgd door nieuwbouw op dezelfde locatie en de waterloop, inclusief talud, buiten het plangebied valt, zijn effecten op beschermde vissoorten uit te sluiten.

insecten en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatie specifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Uit de omgeving van Utrecht is het voorkomen bekend van groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) (www.groeneglazenmaker.nl). De groene glazenmaker is voor de voortplanting afhankelijk van krabbenscheervegetaties; deze zijn in en direct naast het plangebied niet aanwezig. Het voorkomen van de groene glazenmaker kan, anders dan incidenteel langsvliegende exemplaren, dan ook worden uitgesloten.

Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied. Uit de omgeving van Utrecht is het voorkomen bekend van de platte schijfhoorn (*Anisus vorticulus*) (www.verspreidingsatlas.nl/S64600). Deze soort heeft een voorkeur voor veenbodems en komt voor in ondiepe, onbeschaduwde wateren met een uitbundige onderwatervegetatie. De waterloop ten westen van het plangebied is gezien de diepte, de relatief beperkte aanwezigheid van onderwatervegetatie en de ligging midden in de bebouwde kom ongeschikt voor deze soort.

4 CONCLUSIE

Aan de Lomanlaan 55 te Utrecht (gemeente Utrecht, provincie Utrecht) is de sloop van een voormalig kantoorpand voorzien. Op dezelfde locatie worden twee woontorens gebouwd.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (Natuurnetwerk Nederland) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden. Het plangebied te Utrecht ligt middenin de bebouwde kom van de stad. Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur) liggen op grote afstand van het plangebied. Gezien de afstand, het stedelijke karakter en het feit dat het plangebied ook nu grotendeels is bebouwd en verhard, en geen enkele relatie heeft met gebieden die zijn aangewezen in het kader van Natura 2000 en/of EHS/NNN, zijn negatieve effecten op beschermde gebieden uit te sluiten. Gebiedsbescherming is niet aan de orde.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

De meeste van de mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomende soorten zoals egel, konijn, mol, kleine marterachtigen, (spits)muizen, bruine kikker, middelste groene kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Flora- en faunawet geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, met name de gebouwbewonende gewone dwergvleermuis, niet uit te sluiten binnen het plangebied. Van andere strikt beschermde planten- en/of diersoorten worden verder geen groeiplaatsen, verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van het leefgebied verwacht. Ook kunnen nesten van vogels worden verstoord als in het broedseizoen wordt gestart met werkzaamheden.

4.3 CONSEQUENTIES

De verkennende quick scan flora en fauna kan, op basis van het eenmalige veldbezoek, de aanwezigheid van alle mogelijk voorkomende ontheffingsplichtige soorten niet op voorhand uitsluiten. Daarom moet nader onderzoek gedaan worden naar:

- vleermuizen, gebouwbewonende soorten (tabel 3; Flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn), onderzoeksperioden: een volledig onderzoek naar vleermuizen bestaat uit twee onderzoeken; zomeronderzoek van half mei tot half juli en najaarsonderzoek van half augustus tot eind september. Beide onderzoeken dienen plaats te vinden om een volledig beeld te krijgen van de functie van het gebouw voor vleermuizen. Gedurende het nader onderzoek naar gebouwbewonende soorten zal ook onderzoek gedaan worden naar foerageergedrag en vaste vliegroutes.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Verder zijn twee algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels mogen de vegetatie, bomen en gebouwen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zouden kunnen verstoren. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar de aanwezigheid of afwezigheid van broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - het beperken van verlichting tijdens de avonden in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en/of onder begeleiding van een ecooloog.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in het nieuw te bouwen gebouw;
- het geschikt maken van het pand voor huismussen en gierzwaluwen door het aanbrengen van speciale neststenen in de muur (minimaal 3 meter hoog) of onder de dakrand;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- het beperken verlichting aan de zijde van de waterloop (en park) Transwijk. Buitenverlichting kan worden beperkt, uitgevoerd worden met lage, van het water af gerichte, armaturen en/of voorzien worden van bewegingssensoren. Daarnaast is het mogelijk om lichtuitstraling vanuit de woningen te beperken door groen aan te planten (ter afscherming) en/of voorzieningen te treffen aan de woningen/appartementen.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Brekelmans, F.L.A., S. Vleeming, P.H.N. Boddeke, G. Hoefsloot, J. van Zundert & J.W. de Jong, 2010. Beschermde flora en fauna Utrecht. Een overzicht van beschermde soorten flora en fauna op basis van een gemeentebrede quickscan. Bureau Waardenburg B.V., Culemborg.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

De Wild, W.W., F.L.A. Brekelmans, W.A.M. van Emmerik & J.L. Spier, 2016. Atlas van amfibieën en reptielen van Utrecht. Stichting Ravon, Afdeling Utrecht.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen; Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van LNV, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Re-shape properties, 2016. Voorlopig ontwerp herontwikkeling Lomanlaan Utrecht.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Wansink, D., 2012. Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht. Werkatlas januari 2012. Zoogdieratlas.nl, Provincie Utrecht.

Websites:

<https://webkaart.provincie-utrecht.nl>

www.groeneglazenmaker.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl/vogelatlas

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx

www.verspreidingsatlas.nl/planten

www.verspreidingsatlas.nl/S64600 (Anemoon Verspreidingsatlas weekdieren)

www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren

www.vissenatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdierverseniging.nl